37 020 XVI Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2027

Nr. 4

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld ……. 2026

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief d.d. 15 september 2026 inzake het werkprogramma 2027 van de Gezondheidsraad (Kamerstuk 37 020 XVI, nr. 4).

De vragen en opmerkingen zijn op 29 oktober 2026 aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voorgelegd.

De voorzitter van de commissie,

Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,

Bakker

Inhoudsopgave **blz.**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de 50PLUS-fractie

II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het werkprogramma van de Gezondheidsraad voor 2027. Deze leden zien in het Werkprogramma een breed en ambitieus programma dat kennis op zal leveren die een mooie bijdrage kan leveren aan de ambitie om iedereen in Nederland gezond negentig te laten worden. Daartoe hebben deze leden nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie erkennen de onafhankelijke positie van de Gezondheidsraad en benadrukken het belang van deze onafhankelijkheid. Deze onafhankelijkheid in acht nemende hebben deze leden nog enkele aanvullende en verhelderende vragen aan de minister, waarbij deze leden de minister verzoeken om de strekking van deze vragen waar mogelijk mee te nemen in haar gesprekken met de Gezondheidsraad.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Gezondheidsraad advies zal uitbrengen over een van de drie domeinen van gezondheid naast de fysieke en de mentale gezondheid: de sociale gezondheid. Deze leden herkennen het belang van meer aandacht voor sociale gezondheid in de samenleving. Er bestaan daarbij ook ziekten die wortelen in de fysieke en sociale gezondheidsdomeinen, maar waarbij klachten, symptomen, of ziekte(n)(beelden) uitwerkingen hebben die ook in het sociale domein thuishoren. Een voorbeeld hiervan zien deze leden in Italië, waar een auto-immuunziekte als coeliakie juridisch gedefinieerd is als een malattia sociale (sociale ziekte). Is de minister bereid de Gezondheidsraad te verzoeken om in haar advies ook aandacht te besteden aan dit soort ziektes en hun sociale effecten?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Gezondheidsraad een advies zal uitbrengen over nevenbevindingen bij bevolkingsonderzoeken en health checks. Deze leden zien kansen om met laagdrempelige, op specifieke risicogroepen-gerichte gezondheidschecks mensen met een verhoogd risico op hart- en vaatziekten eerder te bereiken, nog voordat klachten ontstaan. Passende leefstijlondersteuningprogramma's zouden mensen dan vervolgens kunnen helpen om controle te nemen over hun gezondheid, door gezonder leven gezondheidsschade te voorkomen, en zo helpen in het toevoegen van meer gezonde levensjaren aan hun leven. Deze leden herkennen echter dat goed nagedacht zou moeten worden over hoe een dergelijk programma in te steken, om onverwachte nevenbevindingen en ongewenste medicalisering van lijfstijlproblemen te voorkomen. Juist daarom achten zij een wetenschappelijk onderbouwde, risicogerichte aanpak van belang. Is de minister bereid de Gezondheidsraad te verzoeken in hun advies te onderzoeken voor welke doelgroepen en met welke onderzoeken gezondheidschecks aantoonbare gezondheidswinst kunnen opleveren, zowel door het opsporen van verhoogde risico’s als van beginnende hart- en vaatziekten? Kan daarbij worden bezien hoe passende vervolgzorg en leefstijlondersteuning worden geborgd, hoe mensen die nu onvoldoende worden bereikt toegang krijgen en hoe overdiagnostiek, onnodige ongerustheid, of belasting van de zorg worden voorkomen?

Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie aandacht voor de gezondheidswinst van vroegtijdige opsporing van coeliakie bij kinderen. Deze leden vragen hoe de minister de mogelijkheden van het Glutenscreen-programma beoordeelt, waarbij kinderen binnen een geselecteerde groep (na doelmatige risicostratificatie) met een vingerprik worden getest om coeliakie eerder vast te stellen. Is de minister bereid de Gezondheidsraad te verzoeken om te adviseren over de gezondheidsvoordelen van een vervroegde diagnose bij kinderen en de gevolgen daarvan voor hun verdere ontwikkeling en kwaliteit van leven? Kan daarbij worden bezien onder welke voorwaarden deze gerichte vorm van screening meerwaarde biedt?

Daarnaast lezen de leden van de D66-fractie dat er door de Gezondheidsraad gewerkt wordt aan een inhoudelijke en methodologische analyse, die een wetenschappelijke basis kan

leveren voor onder meer het maatschappelijke debat over de organisatie en het bestuur van de jeugdzorg, in de context van maatschappelijke ontwikkelingen. Daarbij plaatsen de leden van de D66-fractie de kanttekening dat een wetenschappelijke basis voor bewezen effectieve mentale gezondheidsaanpakken een grote meerwaarde zou kunnen bieden, zodat scholen, sportclubs en andere organisaties die hier veel gebruik van maken beter inzicht krijgen in welke aanpak bewezen effectief is en positieve resultaten oplevert. Daartoe vragen deze leden of bij deze analyse door de Gezondheidsraad ook kansen worden gezien om een wetenschappelijke basis te leveren voor de bewezen of niet-bewezen effectiviteit van mentale gezondheidsaanpakken.

Daarnaast lezen de leden van de D66-fractie dat de Gezondheidsraad in 2027 de stand van de wetenschap zal beschrijven over de relatie tussen binnenluchtkwaliteit, ventilatie en de verspreiding van luchtweginfectieziekten, waarbij de raad zal beoordelen of de huidige ventilatie eisen vanuit de overheid toereikend zijn voor de bestrijding van infectieziekten. Daarnaast zal de raad hierbij zijn eerdere adviezen over de binnenluchtkwaliteit in woningen en basisscholen actualiseren, en uitbreiden naar andere onderwijsvormen en verpleeg- en verzorghuizen. Daartoe vragen de leden van de D66-fractie of hierbij eventueel ook gekeken kan worden naar een uitbreiding naar andere vormen van residentiële zorg, naast de verpleeg- en verzorghuizen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het werkprogramma van de Gezondheidsraad voor het aankomende kalenderjaar. Zij onderschrijven dat in het maken van keuzes wetenschappelijke inzichten over volksgezondheid en gezondheidszorg onmisbaar zijn. De kwaliteit en toegankelijkheid van zorg voor toekomstige generaties behouden, is een prioriteit voor deze leden. Derhalve hebben de eerdergenoemde leden enkele vragen en opmerkingen.

In het werkprogramma staat dat overheidsdepartementen taakstellingen krijgen en dat dit van invloed is op de uitvoerbaarheid van het werkprogramma. De leden van de VVD-fractie delen de missie van de minister: ‘een fundamenteel efficiëntere en effectievere overheid, met minder en eenvoudiger wetten en regels, meer samenwerking en een minder omvangrijk ambtenarenapparaat.’ De budgettaire taakstelling van €1,4 miljard die hieraan is verbonden, loopt vanaf 2030. Kan de minister toelichten of en hoe de uitvoerbaarheid van het Gezondheidsraad werkprogramma 2027 onder druk kan komen te staan door deze taakstelling?

In het werkprogramma staat dat de Gezondheidsraad is gevraagd om te adviseren over de inzet van een monovalent vaccin dat alleen beschermt tegen kinkhoest, in plaats van de DKT-prik die beschermt tegen zowel difterie, kinkhoest als tetanus. Kan de minister toelichten wat de aanleiding was voor deze adviesvraag?

De leden van de VVD-fractie vinden het kwalijk dat hoewel vrouwen langer leven dan mannen, dit vaak in minder goede gezondheid is. Borstkanker is een veelvoorkomende kankersoort, met name bij vrouwen. Twaalf op de honderd vrouwen krijgt borstkanker. Borstdensiteit speelt een belangrijke rol in het (kunnen) opsporen van borstkanker. De Kamer heeft de motie-Paulusma c.s. aangenomen om vrouwen op de hoogte te stellen over hun borstdensiteit.[1] Deze is mede ingediend door het lid Bevers (VVD). De leden van de VVD-

[1] Kamerstuk 31 765, nr. 970

fractie onderschrijven namelijk dat vrouwen recht hebben op medische informatie over hun eigen lichaam. Bevolkingsonderzoek Nederland heeft voor de uitvoering van deze motie een vergunning aangevraagd en in het werkprogramma staat dat de Gezondheidsraad deze vergunningsaanvraag gaat evalueren. De huidige opeenvolging van controlemechanismen lijkt de voortgang onnodig te belemmeren. Kan de minister toelichten of en zo ja, waarom deze evaluatie noodzakelijk is?

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd te lezen dat gezondheidsschade door drugs is meegenomen in het werkprogramma 2027 en dat dit thema daarmee de aandacht krijgt die het nodig heeft. Zij erkennen echter dat dat de Gezondheidsraad primair advies geeft over volksgezondheid en gezondheidszorg. Dinsdag 27 oktober jl. is de Kamermotie aangenomen van de leden Verkuijlen (VVD) en Poortman (CDA) die verzoekt om in kaart te brengen hoeveel zorgkosten er worden gemaakt als gevolg van drugsgebruik.[2] Kan de minister toelichten hoe zij uitwerking gaat geven aan deze motie in relatie tot dit adviesonderwerp van de Gezondheidsraad?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van het werkprogramma 2027 van de Gezondheidsraad. Zij hebben hierover enkele vragen aan de minister.

De leden van de PVV-fractie vragen welk deel van de al ingeboekte taakstellingen bij de Gezondheidsraad terechtkomt. Kan de raad met het resterende budget het werkprogramma 2027 uitvoeren? Welke adviezen lopen vertraging op als er onvoldoende geld of personeel beschikbaar is?

Uit het werkprogramma blijkt niet wanneer de afzonderlijke adviezen klaar zijn. Kan de minister die planning aan de Kamer sturen? Hoe wordt ruimte gemaakt voor een dringende adviesaanvraag? Deze leden vragen ook hoeveel tijd de minister na ontvangst van een advies nodig heeft om de Kamer te laten weten wat de minister ermee gaat doen.

De Gezondheidsraad onderzoekt op verzoek van de minister of sociale gezondheid een bruikbaar begrip is voor gezondheidsbeleid. Wat wil de minister met dit advies kunnen doen, onder andere op het gebied van eenzaamheid?

Het advies over het vaststellen van de dood bij orgaandonatie wordt herzien. Welke ontwikkelingen geven daar aanleiding toe? Deze leden vragen hoe de onafhankelijke vaststelling van de dood wordt bewaakt. Hoe blijft de behandeling van de patiënt gescheiden van de besluitvorming over donatie? Welke uitleg krijgen naasten over de procedure? Zij vragen de minister het advies met haar reactie naar de Kamer te sturen voordat eventuele wijzigingen worden doorgevoerd.

De raad verkent of hij gaat adviseren over mentale gezondheid bij jongeren en over de gevolgen van bestaansonzekerheid voor de gezondheid. Wanneer is duidelijk of deze adviezen er komen? Welk onderzoek ontbreekt nog en hoe worden de ervaringen van patiënten meegenomen? Wat doet de minister intussen voor mensen die op psychische hulp wachten of vanwege geldgebrek zorg uitstellen?

Wanneer zijn de adviezen over pneumokokkenvaccinatie voor ouderen en kinkhoestvaccinatie tijdens de zwangerschap klaar? Hoe worden de veiligheid en de werking van de vaccins

[2] Kamerstuk 37 020 XVI, nr. 54

beoordeeld? Wordt ook gekeken hoe lang de bescherming aanhoudt? Welke gevolgen kan een ander vaccin hebben voor de uitvoering van de huidige programma's?

De leden van de PVV-fractie hebben eerder gevraagd om aanvullende MRI-screening voor vrouwen met zeer dicht borstweefsel sneller beschikbaar te maken. In de motie-Paulusma c.s. wordt gevraagd deze vrouwen actief te informeren over hun borstweefsel.[3] De beoordeling van de vergunningaanvraag om die informatie al te geven voordat aanvullende MRI beschikbaar is, staat in het werkprogramma 2027. Wanneer is de aanvraag ingediend? Kan de minister aangeven wanneer het advies wordt verwacht en of de beoordeling sneller kan? Vanaf wanneer kunnen vrouwen deze informatie krijgen?

Wat kan een vrouw doen als zij te horen krijgt dat zij zeer dicht borstweefsel heeft? Bij wie kan zij terecht met vragen over haar risico en eventueel aanvullend onderzoek? Deze leden vragen welke kosten zij zelf moet betalen. Zij willen voorkomen dat vrouwen na deze mededeling zelf moeten uitzoeken waar zij terechtkunnen. Ziet de minister inmiddels mogelijkheden om aanvullende MRI eerder aan te bieden, eventueel met de pilot waar deze leden eerder om hebben gevraagd?

Voor de hielprik ontwikkelt de Gezondheidsraad een aanvullend afwegingskader. Als reden worden schaarse middelen en de mogelijke toevoeging van nieuwe aandoeningen genoemd. Ook aandoeningen die al in het pakket zitten, worden bij die afweging betrokken. Waarom voldoen de bestaande medische criteria niet? Kan een aandoening uit de hielprik verdwijnen terwijl vroege opsporing nog steeds gezondheidsschade voorkomt? Welk gewicht krijgen kosten en personeelscapaciteit bij die keuze? Hoe worden de gevolgen voor kinderen meegewogen? Deze leden vragen om ouders en patiëntenorganisaties hierbij te betrekken. Kan de minister toezeggen dat de Kamer over voorgenomen wijzigingen wordt geïnformeerd voordat daarover wordt besloten?

Bij een bevolkingsonderzoek kan ook iets worden gevonden waarnaar niet werd gezocht. De raad gaat adviseren over het omgaan met zulke bevindingen. Hoe krijgen deelnemers vooraf uitleg over hun recht om dit wel of niet te horen? Wie zorgt dat een bevinding waarvoor behandeling nodig is bij de juiste zorgverlener terechtkomt?

De raad onderzoekt de risico's van ultrafijnstof op het werk en beoordeelt enkele schadelijke stoffen, waaronder rubberstof en rubberdamp. Wanneer zijn deze beoordelingen klaar? Kan de minister samen met haar collega van SZW aangeven hoe de uitkomsten worden gebruikt om werknemers te beschermen? Wat gebeurt er als er tijdens het onderzoek al aanwijzingen zijn dat de huidige bescherming tekortschiet?

Volgens het werkprogramma worden milieuaspecten meegewogen in de Richtlijnen goede voeding. De leden van de PVV-fractie vinden dat een advies over gezonde voeding uitsluitend moet gaan over wat bijdraagt aan de gezondheid. Deelt de minister die opvatting? Waarom worden milieuaspecten meegewogen en welke invloed hebben die nu al op de aanbevelingen? Kan de minister bevestigen dat een product niet als minder gezond wordt gepresenteerd vanwege de milieu-impact? Deze leden vragen de minister de Gezondheidsraad te verzoeken milieuaspecten buiten de Richtlijnen goede voeding te laten. Is de minister daartoe bereid? Zo nee, waarom niet?

Hoe voorkomt de minister dat de politieke wens om meer plantaardige eiwitten te gebruiken doorwerkt in gezondheidsadviezen? Kan de minister garanderen dat Nederlanders zelf kunnen blijven kiezen voor dierlijke producten? De raad onderzoekt ook plantaardige voeding voor

[3] Kamerstuk 31 765, nr. 970

kinderen tot twee jaar. Hoe wordt gewaarborgd dat hun gezondheid en voedingsbehoeften bij dit advies vooropstaan? Worden mogelijke voedingstekorten en onzekerheden in het onderzoek meegenomen?

De raad adviseert ook over voeding tijdens de borstvoeding. Hoe wordt beoordeeld of vrouwen daarmee voldoende voedingsstoffen binnenkrijgen? Deze leden vragen bij de voedingsadviezen rekening te houden met wat een aanbevolen voedingspatroon gezinnen kost.

Welke vragen heeft de minister aan de raad gesteld over het beperken van gezondheidsschade door drugs? Hoe wordt onderzocht wat helpt om drugsgebruik onder jongeren te voorkomen? Deze leden willen weten of ook wordt gekeken naar de toegang tot behandeling voor mensen die verslaafd zijn. Hoe wordt vastgesteld of een maatregel onbedoeld tot meer gebruik leidt?

De Gezondheidsraad onderzoekt de risico's van cosmetica voor jonge kinderen. Welke risico's zijn al bekend? Welke maatregelen kan de minister nu nemen om kinderen te beschermen? Moet de voorlichting aan ouders en kinderen worden aangepast zolang het advies nog niet klaar is?

De Gezondheidsraad ontwikkelt op eigen initiatief een afwegingskader voor maatregelen die de voedselomgeving gezonder moeten maken. In het werkprogramma staat dat onderzoeken verschillend worden uitgelegd, onder meer over de effecten van prijsmaatregelen. Hoe wordt gewaarborgd dat ook afwijkende wetenschappelijke opvattingen en tegenstrijdige onderzoeksresultaten worden betrokken? Hoe wordt duidelijk welke aannames aan conclusies ten grondslag liggen en waarover onzekerheid bestaat?

De leden van de PVV-fractie vragen hoe wordt voorkomen dat ideologische overtuigingen de selectie en uitleg van onderzoek over voeding en leefstijl beïnvloeden. Erkent de minister dat zulke voorkeuren ook nu al invloed kunnen hebben op voedingsadviezen? Zo nee, waarom niet?

Deze leden vinden dat Nederlanders zelf moeten kunnen bepalen wat zij eten en hoe zij hun leven inrichten. Kan de minister bevestigen dat dwang en drang worden voorkomen? Zij vragen de minister te bevestigen dat wetenschappelijke onzekerheid of verschil van inzicht geen rechtvaardiging vormt om de keuzevrijheid te beperken of het gedrag van mensen met beleid te sturen. Wordt bij het afwegingskader ook onderzocht of overheidsingrijpen achterwege kan blijven? Hoe worden de eigen verantwoordelijkheid van mensen en vrijwilligheid meegewogen?

Hoe voorkomt de minister dat het afwegingskader uitmondt in meer overheidsbemoeienis of verboden? Deze leden vragen bij de beoordeling van prijsmaatregelen te laten zien hoeveel gezondheidswinst wordt verwacht en wat de gevolgen zijn voor de koopkracht. Wordt daarbij ook gekeken wat huishoudens met een laag inkomen bij het doen van boodschappen merken? Kan de minister bevestigen dat zij afziet van maatregelen die boodschappen duurder maken om het eetgedrag van mensen te beïnvloeden?

Het advies over binnenluchtkwaliteit gaat ook over verpleeg- en verzorgingshuizen. Kan de minister instellingen voor gehandicaptenzorg daarin meenemen? Wanneer wordt bepaald welke instellingen onder het advies vallen? Wat moeten zorginstellingen nu al doen om verspreiding van luchtweginfecties te beperken? Deze leden vragen wanneer het advies klaar is. Als daar nieuwe eisen uit volgen, hoe wordt dan nagegaan of instellingen daaraan kunnen voldoen en wat zij daarvoor moeten betalen?

Bij het advies over micro- en nanoplastics vragen deze leden om duidelijk aan te geven welke gezondheidsrisico's zijn aangetoond en waarover nog onvoldoende bekend is. Van mogelijke maatregelen moet duidelijk worden wat zij naar verwachting doen om blootstelling en gezondheidsschade te verminderen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het werkprogramma van de Gezondheidsraad voor het jaar 2027. Deze leden hebben op dit moment daarover geen verdere vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben het werkprogramma 2027 van de Gezondheidsraad gelezen en hebben daarover vooralsnog geen vragen of opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de 50PLUS-fractie

De leden van de fractie van 50PLUS danken de minister voor de toezending van dit werkprogramma. Zij danken de minister en de Gezondheidsraad voor de informatie en hebben geen nadere vragen hierover.

II. Reactie van de minister